

Teicneolaíocht dhigiteach agus neamhdhigiteach

Súil thapa ar an gceacht

Oscail an ceacht trí tháibléad a choinneáil in aice le spúnóg adhmaid agus fiafraigh cé acu a dteastaíonn cumhacht uaidh. Cuir ainm ar an dá lipéad ag úsáid na spúnóige agus an fhóin, ansin scrúdaigh tráidire an ranga, cúntóir amháin ag an am, sula gcuirtear gach ceann i bhfonsa digiteach nó neamhdhigiteach ar an urlár, le cúis. Pléitear na cásanna deacra le cártaí ar an gclár (tóirse, cloig, áireamhán, citeal). Tarraingíonn na daltaí sampla amháin de gach grúpa sa Dialann Imscrúdaithe agus roinneann siad péire ón mbaile nó ón scoil le comhpháirtí.

Cuspóirí foghlama

- Teicneolaíochtaí a shórtáil i ngrúpa digiteach agus i ngrúpa neamhdhigiteach
- Sampla de theicneolaíocht dhigiteach agus de theicneolaíocht neamhdhigiteach sa bhaile nó ar scoil a thabhairt

Roimh an gclog – ullmhúchán

Bailigh tráidire amháin don rang an lá roimh ré: pictiúir de tháibléad nó d'fhón, cártaí de mhicreathonnán nua-aimseartha agus de theilifís, spúnóg, siosúr, cloigín, sip. Priontáil cártaí de thóirse, de chlog le heochair, de chlog digiteach, d'áireamhán agus de chiteal. Leag dhá fhonsa ar an urlár le cártaí focal digiteach/neamhdhigiteach. Fág focail na ngrúpaí agus liosta d'ainmneacha na rudaí scríofa go mór ar an gclár le haghaidh litriú sa dialann.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
táibléad nó pictiúr soiléir de tháibléad	1	rang	trealamh na scoile	pictiúr priontáilte de tháibléad as catalóg nó as iris
spúnóg adhmaid	1	rang	seomra ranga	aon spúnóg láidir as an gcistin
cártaí pictiúr teicneolaíochta (táibléad, fón, micreathonnán, teilifís, spúnóg, siosúr, cloigín, sip)	1	rang	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	pictiúir gearrtha as irisí nó líníochtaí simplí de na hocht rud sin
tráidire de rudaí fóra sábháilte (siosúr le barr cruinn, cloigín beag, sip éadaigh nó sip ó sheanseaicéad, fón gan cárta SIM (roghnach))	1	rang	seomra ranga	ná húsáid cártaí pictiúr ach amháin mura bhfuil dóthain rudaí fóra agat
fonsaí sórtála nó ciorcail mhóra páipéir	2	rang	seomra ranga	dhá chiorcal mhóra le cailc ar an urlár nó dhá thráidire
cártaí lipéad do na fonsaí (digiteach, neamhdhigiteach)	1	rang	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	scríobh an dá fhocal ar nótaí greamaitheacha nó ar chláir bhána bheaga
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	páipéar glan fillte nó rialaithe ina ghreille le colún digiteach agus colún neamhdhigiteach

Pointe sábháilteachta

Déan maoirseacht ar an siosúr ar an tráidire; ní láimhseálann na daltaí ach na rudaí sábháilte. Má úsáideann tú an táibléad fíor, coinnigh é le haghaidh taispeántas gearr ón múinteoir; ná cuir timpeall an ranga é.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Coinnigh an táibléad agus an spúnóg adhmaid taobh le taobh. Ná fiafraigh ach cé acu a dteastaíonn cumhacht uaidh agus cé acu nach dteastaíonn — dhá cheist thapa le lámha in airde. Ná habair digiteach ná neamhdhigiteach go fóill; coinnigh na lipéid don chéad chéim eile.
- **Digiteach nó neamhdhigiteach?:** Croch an lipéad neamhdhigiteach ar an spúnóg agus an lipéad digiteach ar an bhfón. Díriú do mhéar ar an scáileán, ansin ar aon chnaipí nó soilse nach n-oibríonn ach le cumhacht. Déan an sórtáil os ard mar eiseamláir: gan scáileán, gan rialtáin a oibríonn le cumhacht → neamhdhigiteach; scáileán agus cumhacht → digiteach. Iarr ar na daltaí rud digiteach amháin atá sa seomra cheana féin a thaispeáint.
- **Breathnú go géar:** Cúig nóiméad, an rang ar fad, rud amháin ón tráidire ag an am. Ná fiafraigh ach cad é féin agus cén jab a dhéanann sé. Ná luaigh an riail dhigiteach fós. Má deir páiste 'digiteach' go luath, déan miongháire agus coinnigh an smaoineamh go dtí sórtáil na bhfonsaí.
- **Sórtáil sna fonsaí:** Sórtáil leis an rang ar fad, leis an aon tráidire amháin. Ardaigh rud amháin, faigh freagraí le lámha in airde, agus ná cuir san fhonsa é go dtí go dtugtar cúis. Tarraing an lucht féachana isteach leis na ceisteanna An aontaíonn sibh? Cén fáth? Má bhíonn easaontas ann, fill ar an tástáil: an bhfuil scáileán air, nó rialtáin a oibríonn le cumhacht?
- **Na cinn dheacra:** Trí nóiméad, cártaí an chlár amháin. Tosaigh leis an tóirse — ní dhéanann an cadhnra ná an lasc rud digiteach de. Cuir an clog le heochair agus an clog digiteach le chéile mar phéire, ansin an t-áireamhán. Maidir leis an gciteal, glac le ceachtar den dá fhreagra má réitíonn an chúis leis an riail.
- **Taifeadadh sa dialann:** Seacht nóiméad ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe: tarraingíonn na daltaí cúntóir digiteach amháin agus cúntóir neamhdhigiteach amháin. Coinnigh na focail digiteach agus neamhdhigiteach agus liosta ainmneacha na rudaí le feiceáil ionas gur féidir le Rang 1 an litriú a chóipeáil. Cuireann na daltaí a chríochnaíonn go tapa an dara péire leis, nó sampla ón seomra ranga nach bhfuil ar an tráidire.
- **Timpeall orainn:** Roinneann na comhpháirtithe cúntóir digiteach amháin agus cúntóir neamhdhigiteach amháin ón mbaile nó ón scoil. Iarr ar thrí nó ar cheithre phéire a gcuid samplaí a rá os ard. Cuir béim air go bhfuil tábhacht leis an dá chineál — cabhraíonn spúnóg linn ithe; cabhraíonn táibléad linn foghlaim.

Cad ba cheart a fheiceáil

Fonsa digiteach: táibléad, fón, micreathonnán nua-aimseartha, teilifís. Fonsa neamhdhigiteach: spúnóg, siosúr, cloigín, sip. Is rud neamhdhigiteach é an tóirse in ainneoin a chadhnra — sin an príomhrud le ceartú. An clog le heochair: neamhdhigiteach; an clog digiteach agus an t-áireamhán: digiteach. B'fhéidir nach n-aontódh an rang ar fad faoi chiteal simplí; glac le ceachtar den dá fhreagra má thugtar cúis shoiléir. Is leor líníocht shoiléir amháin i ngach grúpa sa dialann chun rath a léiriú.

Míthuisceantóir agus idirghabhálacha

- **Is rud digiteach é aon rud a bhfuil cadhnra nó cnaipe air — mar sin caithfidh gur rud digiteach é tóirse nó sip cóta.** — Fill ar an tástáil leis an rud féin: an bhfuil scáileán air, nó cnaipí agus soilse nach n-oibríonn ach nuair a bhíonn cumhacht aige? Tá cadhnra agus lasc i dtóirse ach níl scáileán ná rialtáin leictreonacha air, mar sin is rud neamhdhigiteach é.
- **Ní teicneolaíocht iad bréagáin, mar sin ní théann siad i gceachtar den dá fhonsa.** — Meabhraigh dóibh gur teicneolaíocht é aon rud a dhéanann daoine chun cabhrú le jab a dhéanamh, súgradh san áireamh. Ansin cuir an tástáil chéanna i bhfeidhm: an bhfuil scáileán air, nó rialtáin a oibríonn le cumhacht?
- **Is fearr teicneolaíocht dhigiteach ná teicneolaíocht neamhdhigiteach.** — Le linn an phlé le comhpháirtí, ainmnigh jab amháin a dhéanann gach cineál go maith — cabhraíonn spúnóg linn ithe; cabhraíonn táibléad linn foghlaim — ionas go n-áireofar an dá chineál mar chúntóirí laethúla.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Lig don dalta greim a choinneáil ar an rud agus an fonsa a thaispeáint, fad is a thugann tusa focal an ghrúpa. • Dialann: an líníocht a dhéanamh ar dtús ó rud ar an tráidire; na focail digiteach agus neamhdhigiteach a chóipeáil ó na cártaí focal ar an gclár.	• Iarr cúis in abairt iomlán sula gcuirtear an rud san fhonsa: is rud digiteach é mar go bhfuil scáileán air agus go dteastaíonn cumhacht uaidh.	• An dara sampla a chur sa dialann i ngach grúpa, nó cúntóir sa seomra ranga nach bhfuil ar an tráidire (clog balla, clár bán idirghníomhach) a ainmniú agus an riail a lua.

Nasc traschuraclaim

Nasc le teanga ó bhéal an Bhéarla — tugann na daltaí údar le gach rogha fonsa in abairt iomlán le 'mar' sula gcuirtear an rud san fhonsa.

